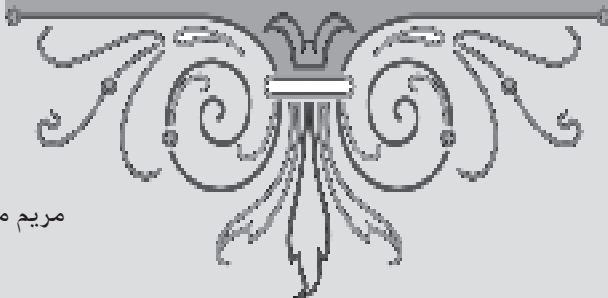

معرفی سند

توقیع فتحعلی شاه قاجار

مریم محمدشفیع*

یادداشت

سندی که در ادامه معرفی خواهد شد، توقیع یا فرمان توقیعی فتحعلی شاه قاجار است، در تاریخ محرم ۱۲۲۰ (مطابق فروردین ۱۱۸۴) خطاب به امام‌قلی خان قوانلو قاجار، بیگلربیگی استرآباد، در پاسخ به عریضه ضعیفه‌ای که مدعی شده تعدادی گوسفند را که با حاجی آقامحمد شاهکویی به شراکت داشته، تصرف شده است و از فتحعلی شاه خواسته فرمانی خطاب به امام‌قلی خان بیگلربیگی استرآباد صادر کند که وی گوسفندان او را از حاجی آقامحمد شاهکویی گرفته، به او بازگرداند.

این سند از مجموعه اسناد شخصی حاج محمدتقی خواجه‌جوی و مربوط به روستای شاهکوه پایین است. در ادامه معرفی سند و متن بازنویسی شده‌ی آن ارائه خواهد شد.

مشخصات ظاهری سند:

کاغذ فرنگی آهاری فستقی‌رنگ با آب‌نقش به حروف روسی «ЯМ ПЧД»، نقش قاب آینه که ظاهراً در میانه‌ی آن حروفی نوشته شده که خوانا نیست و تاریخ «۱۸۰۳» که برابر با ۱۸-۱۲۱۷ق است. خط شکسته‌نستعلیق در ۶ سطر (توشیح ۵ سطر). تاریخ تحریر محرم ۱۲۲۰. تحمیدیه و طغرا ممتازنویسی با قلم زر. رویه اثر مهر فتحعلی شاه و ظهر ورقه هشت مورد اثر مهر.

آسیب‌شناسی: ۱- خطوط تاخوردگی ۲- فرسایش و انفصال در محل تاخوردگی‌ها ۳- فرسایش در لبه‌ی فوقانی ۴- لکه‌های زرد در ۶ سانتی‌متری پایین سند و لبه‌ها و محل تاخوردگی‌ها ۵- کم‌رنگ شدن مرکب سطر آخر به علت دست‌مال شدن. ۶- انعکاس سطر دوم، در بالای سطر اول و انعکاس سطر اول بین سطور اول و دوم (بر اثر رطوبت‌دیدگی). ۷- مخدوش بودن اسامی اشخاص در سطر سوم عریضه. ۸- چسبانیدن چهار تکه نوارچسب شفاف در چهار نقطه در ظهر سند و اسپیدی شدن کاغذ در محل اتصال چسب‌ها.

مرمت: ۱- در زمان بازخوانی، چسب‌ها جداسازی شدند. ۲- قسمت‌های پاره شده در تاریخ

۱۳۹۸/۷/۲۱ وصالی شدند. قطع: ۳۱/۵*۴۱/۵ - مسطور: ۲۴*۲۰/۵ cm

*مسؤل مرکز اسناد
تاریخی مؤسسه
فرهنگی میرداماد

[توقیع فتحعلی شاه قاجار خطاب به امامقلی خان بیگلربیگی استرآباد در پاسخ به

عریضه زوجه اسمعیل

در باب تصرف سهام او از گوسفند شراکتی با آقامحمد شاهکوئی، مورخ محرم ۱۲۲۰ [عریضه]

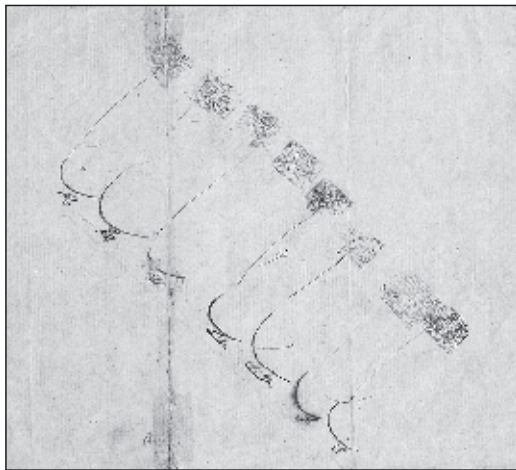
عرضه داشت کمترین جاریه عاجزه بموقف ایستادگان پایه سریر خلافت مصیر عرش نظیر بندگان دارا

دربان نصر پاسبان اعلیحضرت قدر قدرت سلیمان حشمت جم شوکت فریدون فطرت اقدس ارفع ظل الهی میرساند که این کمترین ضعیفه چند رأس گوسفند با مرحوم حاجی آقامحمد شاهکوئی بشراکت داشتیم بعد از فوت او آقامیرزای شاهکوئی و حاجی علی محمد و ملک علی و چند نفر دیگر گوسفند را بخلاف حساب متصرف و افراط و تفریط نموده چیزی بمن نداده اند التماس و استدعا از مراحم عالم شمول خسروانی آنست که فرمانی از مکان عز و علا بسرافرازی و افتخار عالیجاه رفیع جایگاه امامقلی خان بیگلربیگی دارالمومنین استرآباد شرف صدور [پذیرد که گوسفند کمینه عاجزه را بدون اغماض و چشم پوشی گرفته رد [نمایند] که هرآئینه باعث امیدواری ضعفا و فقرا و دعاگوئی دوام دولت جاوید انتها خواهد بود. باقی امرکم الاعلی مطبوع.

[فرمان فتحعلی شاه قاجار]

بسم الله شأنه العزیز^۲

الحکم الله حکم همیون شد^۳ آنکه چون ضعیفه صاحب عریضه بشرح متن عرض کرده است

ظهریه توقیع فتحعلی شاه قاجار، مورخ محرم ۱۲۲۰
(استاد شخصی محمدتقی خواجوی)

لهذا مقرر میشود که عالیجاه رفیع جایگاه دولت و اقبال همراه برکت و اجلال دستگاه اخلاص و عقیدت آگاه امیرالامراء العظام امامقلی خان بیگلربیگی دارالمومنین استرآباد بجوانب مراتب معروضه برسد که در صورت صدق مدعا گوسفندان عارضه را از اشخاص معروض موافق حق و حساب و قانون شرع مستطاب بازیافت و تسلیم عارضه نموده حق را عن له الحق داخل و دعای خیر بجهه ذات اقدس حاصل نماید و در عهده شناسد تحریر فی شهر محرم الحرام سنه ۱۲۲۰.

۱ - به دلیل آسیب دیدگی کاغذ، در درست خواندن حرف آخر شک است؛ شناساید «پ» و یا «ا» باشد.

۲ - عبارت تحمیدیه با قلم زر نوشته شده است.

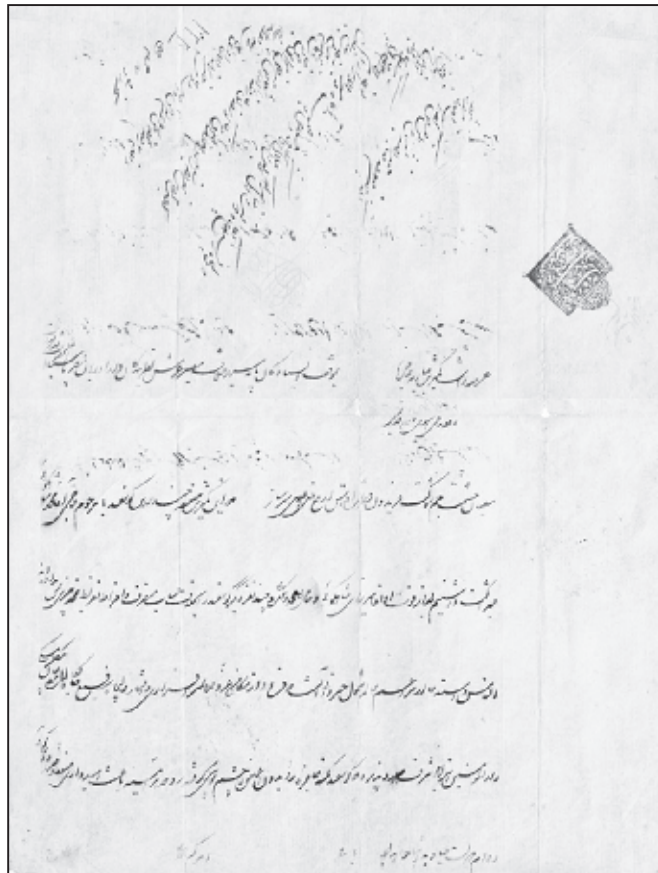
۳ - عبارت طغرا با قلم زر نوشته شده است.

[ظہریہ:]

گوشہ راست فوقانی: «ملا علی اصغر»

[ثبت:]

- قلمی شمسد [مہر چہار گوش: «لا الہ الا اللہ الملک الحق المبین محمد زکی (۱۲۱۷)»]
- برقم رسد [مہر چہار گوش: «لا الہ الا اللہ الملک الحق المبین عبدہ محمد یوسف (۱۲۱۲)»]
- ثبت سرکار استیفا شمسد [مہر چہار گوش: «...[ناخوانا]...»]
- ثبت سررشتہ شمسد [مہر چہار گوش: «محمد سمیع (?) ابن محمد حسین»]
- [مہر چہار گوش: «لا الہ الا اللہ الملک الحق المبین عبدہ احمد»]
- مرقوم شمسد [مہر چہار گوش: «الیس اللہ کاف عبدہ محمد رضی»]
- ملاحظہ شمسد [مہر چہار گوش: «لا الہ الا اللہ الملک الحق المبین عبدہ رضاقلی (۱۲۴۴)»]
- ملاحظہ شمسد [مہر چہار گوش: «لا الہ الا اللہ الملک الحق المبین عبدہ محمد شفیع (سمیع)»]

عریضہ ضعیفہ و توقیع فتحعلی شاہ قاجار مورخ محرم ۱۲۲۰
(اسناد شخصی محمد تقی خواجوی)